

Nr 76.

Av herr **Johanson** i Norrköping m. fl., *angående översyn av bestämmelserna i lagen om rätt till jakt m. m.*

Frågan om jakt och viltvård i vårt land har fått allt större intresse för den stora allmänheten. Både i stad och på landsbygd har tidsläget gjort, att man blivit intresserad av att skaffa jaktmarker, vilka blivit en allt mer eftertraktad handelsvara. Såväl större som mindre jordbrukare slå sig ihop i s. k. jaktvårdsområden eller bli av mer eller mindre egoistiskt inställda jägare med eller mot sin vilja tvingade därtill för att, som det heter, skapa bättre möjligheter för jakt och jaktvård.

Lagen om rätt till jakt och jaktstadgan, som nu gälla, äro 8 år gamla. Dåvarande översyn och revision av tidigare förordning blev inte vad man väntat med hänsyn till den utveckling och modernisering samhället i övrigt under senare år genomgått. Den rönste också redan vid sin tillkomst hård kritik av ideellt intresserade jakt- och viltvårdare. De nu gällande lagarna äro ur såväl jaktsynpunkt som viltvårdsynpunkt otillfredsställande och böra omarbetas för att fungera mera funktionsfritt och bättre passas in i det moderna samhället. De år som gått sedan lagens tillkomst och de erfarenheter som erhållits ha givit tydliga belägg för detta.

Frågan om revision av här gällande lagar var föremål för behandling vid föregående års riksdag genom motion nr 181 i andra kammaren, vari yrkades om utredning. Jordbruksutskottet avstyrkte dock motionen framför allt på grund av ett yttrande från Svenska jägarförbundet. Vad som vid detta tillfälle främst förorsakade avslagsyrkandet var förslag i motionen om slopande av § 2 i lagen om rätt till jakt, d. v. s. att jakträtt skulle skiljas från jordrätt.

Detta yrkande blev i viss mån missförstått. Motionärerna avsågo ej därmed, att en mindre jordägare skulle mista sin jakträtt, vilket även framhölls i riksdagen vid frågans behandling. Med utgångspunkt från detta torde det väl gå att lösa detta i jaktfrågekomplexet vitala spörsmål.

I stället för andra paragrafens slopande torde det med vunna erfarenheter vara lämpligt att ställa frågan om dess ombyggnad och komplettering med en laglig reglering av jakträtten å de stora markerna. Som denna paragraf nu är utformad, utgör den endast en chimär för de mindre jordägarna, som inte kunna jaga på egen mark, men den verkar till förmån för större enskilda markägare och bolag. Det skulle här inte vara fråga om att frantaga jordägaren rätten till jakt på egna marker, utan endast att införa vissa begränsningar för de stora markerna inom de områden, där de äro belägna, till båtнад och förmån för den jakt- och viltvårdsintresserade landsortsbefolkningen på orten, samt även ge eventuellt marklösa jägare möjlighet att utöva jakt och viltvård.

Av landets markareal tillhöra 60 procent kronan och bolagen. Av de övriga 40 procent är det även en stor del som ligger i stora enskilda markägares händer, varför det säkerligen inte är någon överdrift att säga, att mellan 70 och 80 procent av markarealen ligga i ett fåtal medborgares händer. Som ett exempel på monopoliseringen av enbart skogsarealen kan nämnas, att endast 10 stora bruk och skogsbolag tillsammans äro ägare till 5 644 590 tunnland. Enbart Mo och Domsjö äga 1 004 000 tunnland, Munksunds aktiebolag 945 000 tunnland. Som synes härskas 10 bolagsstyrelser över nära 6 miljoner tunnland skog — åker och ängsmark frånräknade — medan nära 50 000 lantarbetare icke äga ett tunnland, därtill inte att förglömma alla skogsarbetare, torpare och arrendatorer. Det är ju endast i undantagsfall som bolagens anställda eller andra få rätt att jaga på bolagens marker, så även att jakträtten följer med arrende.

Till detta kommer, att man gjort jaktarrendefrågan till ett stort spekulationsobjekt. Det allt större intresset för jakt även från småfolkets sida har gjort, att de marker som eventuellt bli lediga inte kunna arrenderas av dessa, därför att de penningstarka intressenterna bjuda sådana belopp, att de mindre inkomsttagarna bland ortsbefolkningen inte kunna vara med. Här borde man även genom lagstiftning gripa in. Grundorsakerna till den florerande tjuvjakten har även här sin egentliga förklaring.

Det synes oss strida mot rättsmedvetandet, att de medborgare i vårt land, som hela sitt liv leva och verka på landsbygden och i skogarna i produktivt arbete, ej skola ha rätt till jakt och viltvård och den nytta och avkoppling detta ger. Frågan om trivsel på landsbygden har inte litet att skaffa med frågan om möjlighet till jakt och viltvård för dem som äro intresserade.

Det torde ej heller vara rätt som det nu är, att man organisatoriskt och administrativt, för bestämmande och beslut i avgörande frågor på det jaktliga området, har lagt avgörandet hos ett av de enskilda jaktförbunden, d. v. s. hos Svenska jägarförbundet. Frågan om jaktens skötsel och organisering borde helt sortera under staten, d. v. s. under de olika länsstyrelserna. Redan nu finnas ju jaktvårdskonsulenter i de olika länen. Dessa skulle helt stå under länsstyrelsernas kontroll och inte som nu under Svenska jägarförbundet. Detta inte minst ur den synpunkten, att det finns medel inom länen som inbetalats av jägarna själva i form av jaktvårdsavgifter. Största möjliga förutsättning till full objektivitet vid bedömning av olika frågor bleve då för handen. Landet som helhet borde med andra ord från statliga myndigheters sida med sakkunnig ledning från orten och med hänsyn till naturens beskaffenhet indelas i jaktområden, om ortsbefolkningen så påkallar, vilka skulle stå under direkt kontroll av länsstyrelserna och av dem anställda jaktvårdskonsulenter.

Lagen om rätt till jakt 1938 skiljer sig från tidigare jaktlagar huvudsakligen i vissa finansiella avseenden, exempelvis genom införandet av jaktvårdsavgifter och bestämmelser om jaktvårdsområdet. Det första går endast ut över de mindre jordägarna och de marklösa jägarna och viltvårdarna, medan däremot de större jordägarna, som jaga på egen mark, äro helt befriade här-

ifrån. På det viktigaste området, det juridiska, blev det inga ändringar. Här gälla fortfarande principerna från förordning 1789, d. v. s. man konserverade år 1938 etthundrafemtioåriga orättvisor med monopolisering av jakten i ett fåtals händer.

Vad det gäller jaktstadgan, kunna här även påvisas en rad bristfälligheter, som kräva sin lösning. Den s. k. licensjakten på älg i den utsträckning den bedrivs för närvarande och i synnerhet med tillstånd att skjuta älgkalv är anmärkningsvärd ur viltvårdsynpunkt. Trots att här vissa begränsningar utfärdats från Svenska jägarförbundet efter riksdagsdebatten i frågan föregående år, så är lagen gällande på området. Den tillåtna gryt- och klappjakten, som i flesta fall bedrivs på de stora markerna, är även av sådan art, att man måste reagera ur såväl viltvårds- som djurskyddssynpunkt.

Utöver Svenska jägarförbundet, som under föregående år i sitt yttrande avstyrkte en utredning och ny revision av nu gällande lagar, finnes det ett annat förbund, Jägarnas riksförbund, vilket även hade lämnat yttrande till motionen. Detta senare förbund, som till sin största del består av småfolk i stad och på landsbygd, hade i sitt yttrande tillstyrkt motionen. Utskottet tog vid det tillfället dock inte någon större hänsyn till dess synpunkter, trots att riksförbundets ledande män säkerligen ha lika stora erfarenheter på det jaktliga området som Svenska jägarförbundet.

Med vad som här framförts torde det väl knappast råda något tvivel om att en översyn av nämnda lagar är av behovet påkallad. En ny utredning, där även landsbygdens breda folklagers intresseorganisationer finge deltaga — som inte tidigare hänt — för utformandet av nya bestämmelser, kan enligt vår mening endast bli till förmån för lagens utformning om jakt och viltvård i vårt land.

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en översyn av bestämmelserna i lagen om rätt till jakt av den 3 juni 1938 och jaktstadgan av den 3 juni 1938 och att Kungl. Maj:t därvid beaktar de anmärkningar mot nu gällande bestämmelser, som i denna motion blivit framställda, samt

att vid utarbetandet av förslaget till nya bestämmelser inte endast representanter för Svenska jägarförbundet utan även representanter för Jägarnas riksförbund och för böndernas och lant- och skogsarbetarnas ekonomiska och fackliga organisationer måtte lämnas tillfälle till medverkan.

Stockholm i januari 1946.

Harald Johanson.

Göran Petterson.

Bertil von Friesen.

Gösta Kempe.

Axel Nordström.